

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในอีกมุมมอง เน้นพัฒนาการทางค่านิยมอันเป็นส่วนใหญ่ การเรียนการสอนจึงเน้นเนื้อหาวิชาเสียเป็นส่วนมาก ความสนใจในพัฒนาการทางด้านอื่น ๆ มีน้อย อย่างไรก็ตามมีโรงเรียนบางแห่งที่มองเห็นความสำคัญของพัฒนาการทางด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากทางด้านสติปัญญา จึงมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทางด้านอารมณ์และค่านิยมขึ้น นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามหลักสูตรและเรียกกิจกรรมดังกล่าวว่ากิจกรรมนอกหลักสูตร (Extra curricular Activities) ต่อมาเมื่อหลักสูตรมีการพัฒนามากขึ้น มีการรวมเอาการพัฒนาทางด้านความรู้สึก (Affective Domain) และทักษะปฏิบัติ (Psychomotor Domain) เข้าไว้ในหลักสูตรด้วย และจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในจุดประสงค์ของหลักสูตร จึงเรียกกิจกรรมที่จัดว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมรวมหลักสูตร (Cocurricular Activities)

เมื่อมีการปรับปรุงหลักสูตรเมื่อ พ.ศ. 2520 นั้น ได้มีคำเรียกกิจกรรมในลักษณะนี้ว่า กิจกรรมนักเรียน ซึ่งมีลักษณะพิเศษเพิ่มขึ้น คือ นักเรียนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตามคำว่ากิจกรรมนักเรียนก็มีข้อเสียเฉพาะว่าเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นวิชาใด

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2520 ขึ้น และประกาศให้ใช้คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พ.ศ. 2520 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียน ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีก 2 ครั้งในปี พ.ศ. 2521 และ พ.ศ. 2524 เพื่อให้สอดคล้องกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย 2524 ดังนั้นการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตั้งแต่ พ.ศ. 2524 เป็นต้นมา จึงใช้หลักการตามคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2520 แก้ไขเพิ่มเติม

ครั้งที่ 3 พฤษภาคม 2524

ปัจจุบันนักเรียนที่จะจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับปีพฤษภาคม 2524 นอกจากจะ
 ต้องเรียนรายวิชาต่าง ๆ ครบตามหลักสูตรแล้ว ยังจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อย 1 คาบ/
 สัปดาห์ตลอด 3 ปี โดยมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมนั้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาที่กำหนด
 ไว้อีกด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ 2525: 12) ทำให้โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียน
 มัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้นและปัญหาในการหารูปแบบในการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรม
 เสริมหลักสูตรวิชาต่าง ๆ สำหรับนักเรียนก็เกิดตามมา

รายงานของเขตการศึกษา 6 ลพบุรี (ไม่ระบุปีที่พิมพ์: 3) ได้กล่าวถึงสภาพการจัด
 กิจกรรมในปัจจุบันสรุปได้ว่าปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งคือ โรงเรียนขาดแนวทางและคู่มือในการ
 ดำเนินการจัดกิจกรรม จึงไม่สามารถจัดกิจกรรมใหม่บรรลุตามเป้าหมายที่หลักสูตรวางไว้

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2524: 9/80 และ 9/85) ได้ทำการสำรวจปัญหา
 ในการทำกิจกรรมของนักเรียนนักศึกษา จากความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาและจากความเห็น
 ของนักเรียนพบว่า ปัญหาที่พบบ่อยและเป็นอันขั้วสองรองจากปัญหางบประมาณคือ การขาดแคลน
 ผู้นำบุคลากร คือ อาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถในสถานศึกษาตนเอง ซึ่งเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความ
 เห็นว่า การที่จะให้อาจารย์ในสถานศึกษาทุกคนมาอบรมกิจกรรมเสริมหลักสูตรย่อมเป็นเรื่องที่
 สิ้นเปลืองทั้งงบประมาณ เวลา และแรงงาน แต่ฉันทึกรูปแบบ (Model) ของการจัดกิจกรรมให้
 กับอาจารย์เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาแล้วจะทำให้การปฏิบัติงานของ
 อาจารย์ในค่านกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นไปได้สะดวกยิ่งขึ้น ในรายงานการสำรวจดังกล่าว
 คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2524: 1/31) ได้เสนอแนะให้ทำการวิจัยค้นหาการพัฒนารูป
 แบบการจัดกิจกรรมใหม่ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากความจำเป็นข้างต้น ประจักษ์กับปัญหาในการหาแบบแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
 วิทยาศาสตร์ที่ผู้วิจัยประสบอยู่ในขณะนี้เป็นที่ปรึกษากิจกรรมของครูวิทยาศาสตร์ของโรงเรียน ทำ
 ให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิทยาศาสตร์ในมัธยมศึกษา
 ตอนปลาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานครในคำต่อไปนี้
  - 1.1 จุดประสงค์ในการจัดกิจกรรม การวางแผนจัดกิจกรรม การรับสมาชิก
  - 1.2 ประเภทของกิจกรรม วัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่จัด ความสนใจของนักเรียนต่อกิจกรรมแต่ละประเภท
  - 1.3 การประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิทยาศาสตร์
    - 1.3.1 การประเมินผลนักเรียน
    - 1.3.2 การประเมินผลการจัดกิจกรรม
2. เพื่อสร้างและเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิทยาศาสตร์ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

1. กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิทยาศาสตร์ที่นำมาวิเคราะห์เพื่อสร้างรูปแบบขึ้น เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิทยาศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร
2. รูปแบบของกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิทยาศาสตร์ที่สร้างขึ้น สืบเคราะห์จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ รูปแบบที่สังเคราะห์ขึ้นนี้ประกอบด้วย
  - 2.1 จุดประสงค์ในการจัดกิจกรรม
  - 2.2 ผู้เข้าและผู้ร่วมวางแผนในการจัดกิจกรรม
  - 2.3 โครงสร้างการดำเนินงาน
  - 2.4 หน้าที่ของบุคลากรตามโครงสร้างการดำเนินงาน
  - 2.5 การไต่ถามของบุคลากรและระยะเวลาที่ทำหน้าที่
  - 2.6 ผู้ที่ทำหน้าที่กำหนดประเภทของกิจกรรม
  - 2.7 ประเภทของกิจกรรมที่ควรจัด
  - 2.8 เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

- 2.9 หัวข้อของระเบียบข้อบังคับกิจกรรม
- 2.10 การบริหารงบประมาณ
- 2.11 การรับสมัคร
- 2.12 การประเมินผลนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม
- 2.13 การประเมินผลการจัดกิจกรรม

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้ขอรับคำสัมภาษณ์ขอคำสัมภาษณ์ตามความเป็นจริงและผู้ตอบแบบสอบถามตอบตามความรู้สึที่แท้จริง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิทยาศาสตร์ หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นขึ้นในโรงเรียนเพื่อประโยชน์ในการเสริมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามหลักสูตร และมีใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร

รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิทยาศาสตร์ หมายถึง ลักษณะของการจัดดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิทยาศาสตร์ในสถานต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมไปถึงจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรม การวางแผนจัดกิจกรรม การรับสมัคร ประเภทของกิจกรรม การประเมินผล

โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญที่เปิดทำการสอนจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนสาธิต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูและนักเรียนในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อเป็นแนวทางในการค้นคว้าวิจัยในวิชาอื่น ๆ ต่อไป